

KOMISJONI TEATIS

Juhenddokument direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaldamisvõimaluste kohta

(2011/C 99/03)

1. SISSEJUHATUS

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse ühenduses kasvahoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ)⁽¹⁾ artikliga 10c lubatakse liikmesriikidel, kelle elektrisüsteemid vastavad teatavatele kriteeriumidele, eraldada üleminekuperioodil tasuta saastekvootide elektrienergiat tootvatele käitistele. Nimetatud kriteeriumid on seotud vajadusega moderniseerida energiasüsteemi, ja seda võimalust kasutada otsustanud liikmesriigid peavad samaaegselt võtma meetmeid, et tagada tasuta eraldatavate saastekvootide väärtusega samaväärses summas investeeringute tegemine energiasüsteemi (nt infrastruktuuri moderniseerimine, puhtad tehnoloogiad jne).
- (2) Tuleb rõhutada, et kriteeriumeid täitvatelt liikmesriikidelt ei nõuta selle valikuvõimaluse kasutamist ning nad võivad vabalt valida seda mitte teha, kui nad ei taha selle tõttu enampakkumise tuludest loobuda. Need aga, kes seda võimalust kohaldavad, peavad vastama direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c tingimustele.
- (3) Ühtlustatud saastekvootidega kauplemise süsteem on vältimatu heitkogustega kauplemiseks parimal võimalikul viisil ning siseturul konkurentsimoонutuste ärahoidmiseks. Selleks kehtestatakse direktiiviga 2003/87/EÜ saastekvootide eraldamise aluspõhimõttena enampakkumised, mis on kõige lihtsam ja ka üldiselt majanduslikult kõige tasuvamaks peetav süsteem. Enampakkumine tagab ka võrdsed võimalused konkurentsi edasiseks arenguks elektri siseturul.
- (4) Lisaks sellele on direktiivis 2003/87/EÜ selgesti tingimuseks seatud, et reeglina tuleb alates 2013. aastast elektrisektoris saastekvootide eraldada üksnes enampakkumise teel, võttes arvesse sektori võimet CO₂ alternatiivkulusid elektrihinna kaudu tarbijatele edasi kanda ning sellega lisatulu teenida („juhusliku kasumi võimalus”). Enampakkumistega selline juhusliku kasumi võimalus kaotatakse.
- (5) Direktiivi 2003/87/EÜ artikkel 10c sisaldab sätteid, mis on erandid mitmetest selle direktiivi põhiprintsiipidest nagu näiteks kogu ELi hõlmavad täielikult ühtlustatud saastekvootide eraldamise käsitlus, enampakkumised kui vaiki-misi kehtiv saastekvootide eraldamise meetod ning elektri-tootmise selge väljajätmine saastekvootide tasuta eraldami-sest. Nimetatud põhimõtete ja eeskirjade eesmärk on tagada võimalikult kõrge majandusliku tasuvuse aste heitkogustega kauplemise süsteemis. Sellest tulenevalt ei tohiks artikli 10c rakendamine neid direktiivi 2003/87/EÜ üldisi eeskirju ja eesmärges kahjustada.
- (6) Eelöeldu taustal ja mõeldes sellele, et paljud liikmesriigid on mures direktiivi 2003/87/EÜ artiklist 10c tulenevate võimalike konkurentsimoонutuste pärast, peab komisjon vajalikuks anda artikli 10c rakendamiseks juhiseid järg-neval põhjusel.
- Direktiiviga nõutakse, et komisjon hindaks eraldi iga direktiivi 2003/87/EÜ artiklit 10c kohaldada sooviva liikmesriigi taotlust. Käesoleva juhenddokumendi vastu-võtmisega näeb komisjon selleks hindamiseks ette läbi-paistva raamistiku.
 - Direktiivi 2003/87/EÜ artikkel 10c on erand selle direktiivi põhiprintsiipidest. Tuleb tagada erandi tõlgen-damine ja kohaldamine viisil, mis ei kahjusta selle direktiiviga sätestatud üldeesmärges.
 - Kui direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikes 3 nõutakse, et komisjon koostab komiteemenetluse abil juhised „tagamaks, et eraldamise meetoodika väldib põhjendamatuid konkurentsimoонutusi ja minimeerib negatiivse mõju heitkoguste vähendamise stiimulitele”, siis ühist arusaamist vajavad ka teised eraldamise meetoodika elemendid, nagu näiteks artikli 10c lõikes 2 määratletud tasuta saastekvootide maksimumkogus.
 - Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c reguleerimisala hõlmab üksnes elektritootmissektorit. Seetõttu on vajalik saavutada ühine arusaam ka selles, millistel käitistel on kõnealuse sätte alusel õigus saada ülemine-kuperioodil tasuta saastekvootes.
 - Mitmeid direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 10c kasutusele võetud tehnilisi termineid (nt liikmesriigi summaarne energia lõpptarbimine (edaspidi „liikmesriigi elektri-energia lõpptarbimine (bruto)”), tasuta eraldatud saaste-kvootide turuväärtus) ei ole selles direktiivis määrat-letud. Selleks et tagada nende sätete ühtne kohaldamine liikmesriikides, kes võivad artiklit 10c kohaldada, on vajalikud selged juhised.
 - Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c mõne sätte rakenda-mise üle peavad liikmesriigid teataval määral ise otsus-tama. See kehtib eelkõige iga liikmesriigi riikliku kava ja sellega seotud investeeringute kohta. Teiste sätete hulgas on selliseid, mis toovad direktiivi 2003/87/EÜ uusi elemente, mida tuleb sobitada süsteemi turupõhise

⁽¹⁾ ELT L 275, 25.10.2003, lk 32.

lähenemisviisiga. Samuti ei tohiks artikli 10c kohaldamine töötada vastu direktiivi 2003/87/EÜ eesmärkidele ega ohustada võrdseid võimalusi liidu siseturul.

2. ÜLEMINEKUPERIOODIL TASUTA ERALDATAVATE SAASTEKVOOTIDE MAKSIMUMKOGUS LIIKMESRIIGITI

2.1. Maksimumkoguse kindlaksmääramine

(7) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikega 2 määratakse kindlaks selliste tasuta eraldatavate saastekvootide maksimumkogus, mida tingimustele vastavas liikmesriigis võidakse tasuta saastekvootide saamise õigusega käitisele 2013. aastal eraldada. Kõnealuse sätte kohaselt peab kogus järgnevatel aastatel vähenema ning jõudma 2020. aastaks selleni, et siis ei eraldata enam ühtegi tasuta saastekvooti.

(8) Artikli 10c lõike 6 kohasel taotluse hindamisel analüüsib komisjon, kas kõnealuses liikmesriigis direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt tasuta eraldatud saastekvootide maksimumkogus ületab arvu, mis on saadud artikli 10c lõikel 2 põhinevate ja I lisas osutatud arvutustega.

2.2. Tasuta eraldatavate saastekvootide arvu järkjärguline vähendamine

(9) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikes 2 on selgelt tingimuseks seatud, et „üleminekuperioodil tasuta eraldatavate saastekvootide üldkogust ... vähendatakse järk-järgult kuni 2020. aastani, mil saastekvootide enam tasuta ei eraldata.” Seetõttu on vaja leida usutav ja veenev järkjärguline vähendamisteed, mis viiks tasuta saastekvootide eraldamise alguspunktist 2013. aastal kuni selle lõpp-punktini 2020. aastal.

(10) Kui võtta arvesse õiguslikku alust, mille kohaselt tuleb tasuta saastekvootide eraldamine kuni seitsme aasta jooksul täielikult lõpetada (70 %-lt 0 % saavutamiseni), on usutav ja veenev järkjärguline vähendamisteed selge liikumine 70 %-lt 0 % poole, mida on näha igas teekonna etapis.

(11) Artikli 10c lõike 5 kohaselt esitatud taotluse hindamisel analüüsib komisjon, kas liikmesriik järgib usutavat ja veenvat järkjärgulist üleminekut saastekvootide eraldamisele üksnes enampakkumise teel. Vähendamise liigne koondumine perioodi lõppu tooks kaasa tasuta saastekvootide suurema üldkoguse terve ajavahemiku 2013–2020 jaoks tervikuna, ning selle tagajärjeks oleksid põhjendamatud konkurentsimoonutused ELi turul. See ei sobiks kokku kõnealuse direktiivi artikli 10c lõikega 5. Komisjon arvab, et liikmesriikidel on sobiva vähendamis-

teekonna valimisel teatav otsustamisvabadus. Komisjon ei karda põhjendamatut konkurentsimoonutuse teket, kui liikmesriik on valinud kas lineaarse vähendamise teekonna või sellise mittelineaarse vähendamise teekonna, kus tasuta eraldatavate saastekvootide vähendamine ajavahemiku 2013–2020 kahel järjestikusel aastal saab erineda kõige rohkem 50 % võrra sellisest keskmisest aastasest vähendamisest, mis on 2020. aastani jäänud aastatel vaja vähendada 0 %ni jõudmiseks.

3. TASUTA SAASTEKVOOTIDE SAAMISE ÕIGUSEGA KÄITISED

3.1. Lõppkuupäev

(12) Tasuta saastekvootidele õiguse saamiseks ja nende kasutamiseks elektri tootmisel pidid käitised olema tegevad 31. detsembril 2008. Liikmesriigid peaksid oma direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohases taotluses näitama, et nende territooriumil asuvad käitised, millele antakse õigus saada tasuta saastekvootide direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt, vastavad sellele tingimusele ja esitama nende käitiste tõendatud heitkogused ajavahemikul 2008–2010, sealhulgas loa numbri ja Euroopa Liidu tehingulogi (CITL) registreeritud konto omaniku. Nimetatud teave peaks ka olema tõenduseks sellest, et käitises käib ikka tootmine ja ta ei ole vahepeal oma tegevust lõpetanud.

(13) Alternatiivina antakse käitistele õigus saada tasuta saastekvootide direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt siis, kui asjakohast investeerimist oli „reaalselt alustatud” hiljemalt 31. detsembril 2008.

(14) See tähendab, et asjakohased otsused uue elektri jaama ehitamiseks peaksid olema olnud juba vastu võetud, ilma et neid oleks mõjutanud väljavaade saada uue elektri jaama jaoks tasuta saastekvootide.

(15) Eespool nimetatut arvesse võttes tuleks investeerimisprotsessi pidada reaalselt alustatuks hiljemalt 31. detsembril 2008 juhul, kui on võimalik näidata, et investeerimisotsust ei mõjutanud võimalus saada tasuta saastekvootide. Selleks tuleks liikmesriikidel esitada põhjendatud tõendid selle kohta, et:

— 31. detsembriks 2008 oli ehitusplatsil reaalselt ja nähtavalt alustatud ehitustöödega või

— enne 31. detsembrit 2008 oli investori (sageli elektri jaama käitaja) ja ehitustööde eest vastutava äriühingu vahel sõlmitud leping kõnealuse elektri jaama ehitamiseks.

Selles kontekstis eeldab komisjon, et realselt alanud ehitustööd võivad tähendada ka kõnealuse elektrijaama ehitamise ettevalmistustöid, kuid et neid tehakse alati selgelt väljendatud heakskiidu alusel, mille vajaduse korral annab asjakohane riiklik ametiasutus. Liikmesriigid peaksid esitama selle asjakohase loa andnud dokumendi, mis peaks olema olulise õigusliku staatusega ja välja antud liikmesriigi või liidu õigusaktide kohaselt. Kui ettevalmistustöödele ei ole kehtestatud selgelt väljendatud heakskiidu nõuet, tuleb esitada muid tõendeid, mis näitavad ehitustööde reaalsel algamist.

Ülal esitatud loendit ei tuleks pidada lõplikuks, sest liikmesriikidel võib olla muid vahendeid selle dokumentaalseks tõendamiseks, et teatav investeerimisotsus ei olnud mõjutatud võimalusest saada tasuta saastekvoote.

- (16) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohasel hindamisel soovib komisjon selgeid ja põhjendatud tõendeid, et need tingimused on täidetud. Selle kohta peaksid liikmesriigid oma direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohases taotluses esitama kogu asjakohase teabe. Vastasel korral lükkab komisjon taotlusega hõlmatud käitiste loetelu tagasi.

3.2. Elektrienergiat tootvad käitised

- (17) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt võivad liikmesriigid eraldada üleminekuperioodil tasuta saastekvoote elektrienergiat tootvatele käitistele. Väljend „elektrienergiat tootvad käitised” ei ole direktiivis 2003/87/EÜ defineeritud. Erandina direktiivi 2003/87/EÜ üldreeglit, et elektritootmisele ei anta tasuta saastekvoote, tuleb seda väljendit tõlgendada viisil, mis ei kahjusta direktiivi eesmärke.
- (18) Sellist käsitlust toetab vajadus ennetada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c rakendamise halba mõju asjaomase liikmesriigi tööstussektorile ja kogu ELi turule.
- (19) Selleks et määratleda termini „elektrienergiat tootvad käitised” reguleerimisala, viidatakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 lõikes u määratletud ja ka artikli 10c lõikes 2 viidatud „elektritootja” mõistele. Vastavalt sellele mõistele on hõlmatud kõik käitised, mis toodavad ainult elektrienergiat ja käitised, mis toodavad elektrienergiat ja soojust ⁽¹⁾. See mõiste ei hõlma siiski käitisi, mis tegelevad

lisaks kütuste põletamisele, st elektri ja/või soojust tootmisele, ka mõne muu direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusalaga.

- (20) Eelöeldu taustal peab komisjon direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt tasuta saastekvootide saamise õigusega käitisteks järgmisi käitisi:

- a) käitised, mis vastavad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 lõikes u osutatud elektritootja mõistele ja

- b) lisaks elektrile ka soojust tootvate käitiste puhul need käitised, mille puhul on arvesse võetud ainult elektri tootmisega seotud heiteid.

- (21) Komisjon kontrollib direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohasel hindamisel, kas eespool nimetatud vastavuse tõendamiseks vajalikud tõendid on esitatud.

- (22) Selleks et kindlaks määrata elektrienergia tootmisega seotud heitkogused käitiste puhul, mis toodavad nii elektrit kui ka soojust, peaksid liikmesriigid tagama kokkusobivuse artikli 10a kohaste rakendusmeetmetega ja eelkõige direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikes 4 esitatud meetmetega ning osutama direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 3 kohasele eraldamise meetodikale.

4. RIIKLIKE KAVADELE ESITATAVAD NÕUDED

4.1. Riiklike kavade koostamispõhimõtted

- (23) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt esitavad asjaomased liikmesriigid komisjonile investeeringute kohta riikliku kava. Komisjon soovib koostada riikliku kava mitmete ühiste põhimõtete järgi, mille eesmärgiks on tagada direktiivist 2003/87/EÜ üldiselt ja eelkõige artiklist 10c tulenevate eesmärkide õiglane ja ühtlane rakendamine.

Esimene põhimõte. Riiklikus kavas tuleks kindlaks määrata investeeringud, mis otseselt või kaudselt (investeeringud võrkudesse ja abiteenustesse) aitavad kulutõhusalt vähendada kasvuhoonegaaside heidet.

⁽¹⁾ Oluline on rõhutada, et ka sellistele käitistele, mida võiks puhtalt õiguslikult vaatenurgast pidada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 lõike u kohasteks elektritootjateks, ei anta õigust saada direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaseid tasuta saastekvoote, kui nad tegelevad ka mingi muu tööstusliku tegevusega, isegi kui see tegevus ei kuulu 2003/87/EÜ I lisa reguleerimisalasse, sest seda ei ole kõnealuses lisas loetletud või ei ületa direktiivi 2003/87/EÜ I lisas vastavale tööstuslikule tegevusele sätestatud künnisväärtust.

Teine põhimõte. Riiklikus kavas kindlaks määratud investeeringud tuleks kavandada nii, et tulevikus oleks võimalikult suure tõenäosusega välistatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 punktides a ⁽¹⁾ ja b ⁽²⁾ kirjeldatud olukorrad ning punkti c esimene tingimus ⁽³⁾.

Kolmas põhimõte. Investeeringud peaksid üksteisega ja muude asjakohaste ELi õigusaktidega kokku sobima. Nad ei tohiks tugevdada domineerivat positsiooni ega põhjendamatult moonutada konkurentsi ega siseturgu ning peaksid võimaluse korral tugevdama konkurentsi elektri siseturul.

Neljas põhimõte. Riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringud peaksid täiendama investeeringuid, mida liikmesriikidel tuleb teha selleks, et täita muid ELi õigusest tulenevaid eesmärgi või õiguslikke nõudeid. Need ei tohiks ka olla sellised investeeringud, mida on vaja teha enama elektri tarnimiseks ja elektrinõudluse rahuldamiseks.

Viies põhimõte. Riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringud peaksid aitama mitmekesistada elektritootmise energia- ja tarneallikaid ning vähendada energiakasutuse CO₂-mahukust.

Kuues põhimõte. Investeeringud peaksid olema majanduslikult elujõulised ka pärast seda, kui direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaste tasuta saastekvootide eraldamise üleminekuperiood lõpeb, välja arvatud investeeringud III lisas loetletud konkreetsetesse, eelnevalt kindlaksmääratud uutesse tehnoloogiatesse, mis on veel tutvustamisetapis.

- (24) Riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringud peaksid võimalikult ulatuslikult vastama nendele põhimõtetele. Kui teatava investeeringu puhul ei saa tagada vastavust kõikidele põhimõtetele, tuleks asjaomasel liikmesriigil selle kohta esitada üksikasjalikud põhjendused. Igal juhul ei tohiks sellised investeeringud kõnealustele põhimõtetele vastu töötada ega kahjustada nende aluseks olevaid eesmärgi. Samuti ei tohi investeeringud kahjustada aluslepingutes või muudes asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud eesmärgi.

- (25) Artikli 10c lõike 5 kohaselt esitatud taotluse hindamisel analüüsib komisjon, mil määral vastavad kavas kindlaks-

⁽¹⁾ Riigi elektrivõrk ei olnud 2007. aastal otseselt ega kaudselt ühendatud endise Elektrienergia Edastuse Koordineerimise Liidu hallatava võrguga.

⁽²⁾ Riigi elektrivõrk oli 2007. aastal otseselt või kaudselt ühendatud endise Elektrienergia Edastuse Koordineerimise Liidu hallatava võrguga üksnes ühe alla 400 MW võimsusega liini kaudu.

⁽³⁾ 2006. aastal toodeti üle 30 % elektrienergiast ühest fossiilkütusest.

määratud investeeringud nendele põhimõtetele. Juhul, kui liikmesriikide poolt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohases taotluses esitatud teave ei ole piisavalt üksikasjalik selleks, et komisjon võiks läbi viia põhjaliku hindamise, millest saaks teha põhjendatud järeldusi, võib komisjon küsida täiendavat teavet. Kui seda täiendavat teavet ei suudeta õigeaegselt esitada, lükkab komisjon riikliku kava vastavad osad tagasi. Komisjon võib taotluse kohta oma hinnangu kujundamisel ka arvesse võtta muudest allikatest pärinevat teavet ja seisukohti.

- (26) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta) ⁽⁴⁾ sätete alusel peaksid liikmesriigid kontrollima, kas on vajalik riikliku kava keskkonnamõju hindamine.

- (27) Lisaks märgib komisjon, et tasuta saastekvootide eraldamine elektritootjatele ja direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c ette nähtud investeeringute rahastamine hõlmab põhimõtteliselt riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 mõistes. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid komisjonile kõikidest riigiabi hõlmavatest meetmetest teatama. Pärast teatamist ei tohi liikmesriigid kavandatavaid meetmeid enne ellu rakendada, kuni komisjon on nende kohta lõpliku otsuse teinud. Komisjonil on kavas lähiajal seda liiki abi hindamiseks vastu võtta vastavuskriteeriumid. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohane avaldus ja sellele järgnev komisjoni otsus ei mõjuta üldse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohast liikmesriigi kohustust riigiabist teatada ning liikmesriigid peaksid vastavalt kavandama vajalike riigiabi teatiste esitamist. Tasuta saastekvootide eraldamise ja riiklike kavade hindamisel Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikele 3 vastavalt tagab komisjon, et riiklik kava ei vii konkurentsi põhjendamatult moonutamiseni, võttes arvesse direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c väljendatud ühishuvi eesmärgi. Eriti kui riikliku kavaga koondub abi piiratud arvule abisaajatele või kui abi tõenäoliselt tugevdab abisaajate turupositsiooni, peaksid liikmesriigid näitama, et abi ei moonuta põhjendamatult konkurentsi rohkem, kui on rangelt vajalik kõnealuse direktiivi üldeesmärkide saavutamiseks.

4.2. Tingimustele vastavad investeeringud

- (28) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c pealkirja ja üldist konteksti arvesse võttes peaksid selle sätte tingimustele vastavad investeeringud olema seotud elektrisektoriga ja olema tehtud alates 25. juunist 2009. Kuid põhimõtteliselt ei ole välistatud ka investeeringud teistesse energiasektoritesse tingimusel, et nende kasusaamine on direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c tugevalt põhjendatud.

⁽⁴⁾ EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30.

- (29) Liikmeriikidel on head võimalused otsustada selle üle, millised investeeringud oleksid nende elektritootmissektori moderniseerimiseks kõige paremad, ning nemad vastutavad selliste investeeringute kindlaksmääramise eest, mis vastaksid kõnealuses direktiivis sätestatud nõuetele. Neil tuleb ka koordineerida riigisisest aruandlust direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel tehtud investeeringute kohta ⁽¹⁾.
- (30) Liikmesriikidel tuleks riiklikus kavas sätestada loetelu kätistest, mis teevad riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringuid, ning täpsustada selliste investeeringute loetelu, mille tegemine on kavandatud tasuta saastekvootide eraldamise tulemusena. Neil tuleks ka täpsustada, mil määral neid investeeringuid rahastatakse tasuta saastekvootide eraldamisega säästetud vahenditest ja millisel investeerimistsükli aastal see toimub.
- (31) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaste tasuta saastekvootide eraldamisega säästetud vahenditest rahastatavad investeeringud võivad täiendada investeeringuid, mida osaliselt on rahastatud teistest liidu allikatest (nt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõike 8 kohasest uute osalejate reservist antavad vahendid, piirkondlikud fondid, üleeuroopalised energiavõrgud (TEN-E), Euroopa majanduse elavdamise kava, Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava, Euroopa energiatehnoloogia strateegiline kava (SET-kava) jne), tingimusel et need vastavad käesolevas dokumendis sätestatud nõuetele ja sobivad kokku nimetatud instrumentide või allikatega. Siiski on sellisel juhul direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c mõistes asjakohane üksnes osa investeeringust, mis saab toetust direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohastest tasuta saastekvootide eraldamise vahenditest ja tingimusel, et peetakse kinni liidu rahastamise üldiste piirmäärade eeskirjadest.
- (32) Täiendav selgitus komisjoni käsitlusest direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikes 1 kasutatud terminite „infrastruktuur”, „puhas tehnoloogia”, „energiakasutuse struktuuri ja tarneallikate mitmekesistamine” (edaspidi „elektritootmise energia- ja tarneallikate mitmekesistamine”) kohta on esitatud IV lisas.
- (33) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c tingimustele vastavate investeeringute liikide loetelu, mis ei ole ammendav, esitatakse V lisas.
- (34) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt on riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute summa võimalikult suurel määral võrdväärne tasuta eraldatud saastekvootide turuväärtusega. Saastekvootide turuväärtus tuleb võtta võrdluspunktiks, mille järgi tingimustele vastavad liikmesriigid määravad riiklikes kavades kindlaks riigisisest investeeritavad summad.
- (35) Kuna liikmesriigid peaksid suutma riiklikes kavades esitada täpsed summad, mida nad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel kavatsesid investeerida, tuleks kõikide direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt tasuta eraldatavate saastekvootide turuväärtus eelnevalt kindlaks määrata ning seda ei tohiks pärast muuta ⁽²⁾.
- (36) Komisjon soovib tuletada tasuta saastekvootide turuväärtuse Euroopa CO₂ hindade mudelipõhiste prognoosidega, mis on esitatud komisjoni teatisega (2010) 265 (lõplik) kaasnevas komisjoni talituste 2010. aasta töödokumendis ⁽³⁾. Seal esitatakse ajakohastatud prognoosid, mille puhul on arvesse võetud liidu uusi olusid.
- (37) Seetõttu tuleks liikmesriikidel riiklikes kavas kohaldatava tasuta saastekvootide turuväärtuse määramisel võrdlusena kasutada VI lisas esitatud aastaseid väärtusi, mille puhul on arvesse võetud kehtivaid õigusakte ja heite vähendamise eesmärgi. Asjakohaste riigiabieskirjade puhul võivad liikmesriigid otsustada investeeritavate summade määramiseks kasutada suuremaid väärtusi – VI lisas esitatud numbrid väljendavad üksnes kohaldatavat miinimumi.
- (38) Kõnealuse direktiivi artikli 10c raames tehtavate investeeringute väärtus kõnealuses liikmesriigis peab vastama selles liikmesriigis tema tootluse alusel eraldatud tasuta saastekvootide turuväärtusele, välja arvatud juhud, kus liikmesriik suudab tõestada selle objektiivset võimatust. Liikmesriigid peavad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohastes taotlustes esitama vajalikud tõendid, et komisjon saaks teha direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohase hindamise.

⁽²⁾ Tasuta saastekvootide turuväärtuse määramine käesolevas teatises ei sõltu riigiabi hindamisel kindlaks määratavatest turuväärtustest. Samuti ei sõltu see Euroopa CO₂ hindade tulevase muutumisest kolmandal kauplemisperioodil. Kõnealune direktiiv on selles suhtes paindlik ja seal sätestatakse, et investeeringute summa peaks olema „võimalikult suurel määral” võrdväärne tasuta eraldatud saastekvootide turuväärtusega. See tähendab, et tasuta saastekvootide turuväärtuse määramine artikli 10c rakendamiseks peaks põhinema usutaval ja veenval eelhinnaangul CO₂ hindade tulevase kujunemise kohta, kuid ei pea täpselt kajastama hetkelepingute, futuurlepingute ega tärimlepingute päevakurssi Euroopa CO₂ turgudel ajavahemikul 2013–2020.

⁽³⁾ SEK(2010) 650, komisjoni talituste töödokument, kaasneb komisjoni teatisega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Kasvuhoonegaaside heite üle 20 %-lise vähendamise võimaluste analüüs ja kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohu hindamine”, Taustteave ja analüüs, II osa.

⁽¹⁾ Vt ka 6. peatükk ja VII lisa.

4.3. Turuväärtus

4.4. Investeeringutavate summade ja tasuta saastekvootide vahelise tasakaalu tagamise mehhanism

- (39) Direktiivis 2003/87/EÜ on kaudselt tunnistatud asjaolu, et tasuta saastekvootide eraldamisega avaneb juhusliku kasumi teenimise võimalus, eriti kui käitajad saavad saastekvootide rahalise väärtuse oma klientidele maksmiseks edasi kanda. Nii on see elektritootjate puhul ja see on üks põhjuseid, miks direktiiviga 2003/87/EÜ nähakse ette enampakkumine kui vaikumisi kehtiv saastekvootide eraldamise meetod, millega tahetakse „kaotada juhusliku kasumi võimalus” ⁽¹⁾.
- (40) Erandi tegemisega enampakkumistest kui vaikumisi kehtivast saastekvootide eraldamise meetodist nähakse direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c ette saastekvootide tasuta eraldamine elektritootjatele ja sellega kaudselt aktsepteeritakse juhusliku kasumi saamise võimalust. Siiski on kõnealuse direktiivi artikli 10c eesmärgiks selgelt see, et nimetatud kasumit kasutatakse asjaomases liikmesriigis elektritootmise moderniseerimiseks.
- (41) Liidu õigusega sätestatud meetmeid tuleb tõlgendada nende eesmärkide valguses. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c sätete ja nende aluseks olevate eesmärkide põhjal võib järeldada, et tänu tasuta eraldatud saastekvootidele juhuslikku kasumit saavad äriühingud peavad seda kasutama asjaomases liikmesriigis elektritootmise moderniseerimiseks. Samamoodi tähendab tasuta eraldatud saastekvootide väärtuse optimaalne kasutamine, et seda ei kasutata niisuguste investeeringute rahastamiseks, mida asjaomased äriühingud peaksid tegema selleks, et täita muid liidu õigusest tulenevaid eesmärke ja õiguslikke nõudeid. Vastasel juhul oleksid need üksnes direktiivi eesmärkide saavutamisele vastu töötavaks lisatuluks, mida direktiiviga 2003/87/EÜ soovitakse kaotada. Sellest tekiks ka põhjendamatu konkurentsi moonutamine, mis ei sobi kokku direktiivi artikli 10c lõikega 5.
- (42) Nimetatud põhjustel tuleb direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel tasuta saastekvootide saajal kasutada tasuta saastekvootide väärtust sellise investeeringu tegemiseks, mis on kindlaks määratud artikli 10c lõike 1 kohases riiklikus kavas. Kui äriühingud saavad tasuta saastekvootide, ilma et nad sellist investeeringut teeksid või kui nad saavad tasuta saastekvootide rohkem, kui oleks vajalik asjakohaste riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute tegemiseks, tuleb neilt nõuda ülemääraste saastekvootide väärtuse andmist asjakohase üksuse kasutusse, kes investeeringu teeb.
- (43) Kuna asjaomases liikmesriigis elektritootmise moderniseerimiseks koostatud riiklik kava võib sisaldada investeeringuid, mida peavad tegema äriühingud, millel ei ole ELi heitkogustega kauplemise süsteemis nõuete täitmise kohustust ⁽²⁾, siis ei saa sugugi kõik riikliku kava järgi investeerimise tegema pidanud äriühingud tasuta saastekvootide. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikeid 1 ja 4 silmas pidades esindavad põhivõrguettevõtja ja jaotusvõrguettevõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ) ⁽³⁾ artikli 2 lõigete 4 ja 6 mõistes direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikes 4 osutatud võrguettevõtjaid. Sellised ettevõtjad ei tohi üldiselt elektrienergia tootmise või tarnimisega tegeleda. Seetõttu ei saa nad ka saastekvootide, kuid sellest hoolimata võib neilt nõuda riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute tegemist.
- (44) Vastavalt riiklike kavade koostamispõhimõtete kolmandale põhimõttele ja kooskõlas käesoleva juhenddokumendi punktiga 27 peaksid liikmesriigid juhul, kui mõni direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohane riiklikus kavas kindlaksmääratud investeering elektrienergia tootmisesse või tarnimisse viiks konkurentsi põhjendamatu moonutamiseni või ähvardaks tugevdada domineerivat positsiooni, kaaluma võimalust nõuda tasuta saastekvootide saajatelt vahendite leidmist selliste investeeringute tegemiseks põhi- ja jaotusvõrkudesse või elektrienergia tootmis- või tarnesüsteemidesse, mis ei too kaasa nimetatud moonutusi.
- (45) Ei saa ka välistada seda, et äriühingutele eraldatakse tasuta saastekvootide väiksemas väärtuses kui on vaja riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringu katmiseks. Sellisel juhul võib olla asjakohane võimaldada sellistel äriühingutel vastav riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringu ellu viia.
- (46) Nimetatud põhjustel võivad liikmesriigid, kui see on vajalik ja asjakohane, luua mehhanismi selleks, et allpool kirjeldatud juhtudel saaks vastavalt vahendeid üle kanda.
- (47) Selline mehhanism peaks igal juhul võtma arvesse järgmisi nõudeid.
- a) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c raames tasuta eraldatud saastekvootide väärtus peab peegelduma investeerimises, mis on riiklikus kavas kindlaks määratud ja mida tuleb teha selleks, et tasuta saastekvootide väärtus oleks võrdväärne investeeringute summaga.

⁽¹⁾ Vt direktiivi 2009/29/EÜ põhjendus 15.

⁽²⁾ Artikli 10c lõikes 4 mainitakse otseselt võrguettevõtjaid, kes elektri siseturu käsitlevate liidu õigusaktide kohaselt (direktiiv 2009/72/EÜ) peavad olema elektritootmisest täielikult eraldatud. Taastuvatest energiaallikatest elektri tootmisega tegelevad käitised ei saa samuti saastekvootide, kuid kuuluvad artikli 10c lõikes 1 sätestatud investeeringute rakendusalas.

⁽³⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 55.

- b) Riiklikku kavasse kuuluvad investeeringud, mida mehhanismi abil rahastatakse, peavad kokku sobima riigiabi eeskirjadega ⁽¹⁾.
- c) Tuleks lubada vahendite ja investeeringute iga-aastast korrigeerimist, sealhulgas ühe aasta vahendite või investeeringute ülekandmist järgmisesse aastasse seni, kuni riikliku kava kohaselt investeeritav summa on võrdne tasuta saastekvootide kogu turuväärtusega või ületab selle ajavahemikul, milleks liikmesriik on direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohase erandi taotlenud (vt ka punkti 2.2).
- (48) Kui enampakkumistest saadavat tulu ⁽²⁾ või muid riigitulusid kasutatakse selleks, et rahastada riiklikus kavas loetletud investeeringuid, siis antakse sellega direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel tasuta saastekvootide saavatele elektritootjatele võimalus saada juhuslikku kasumit. Silmas pidades muutmisdirektiivi 2009/29/EÜ põhjendusi 15 ja 19, artikli 10c lõike 5 punkti e, direktiivi üldist käsitlust ja eesmärgi ning seda, et direktiiviga nähakse ette kasutada enampakkumisi vaikimisi kehtiva saastekvootide eraldamise meetodina, lükkab komisjon tagasi kõik sellised artikli 10c lõike 5 kohased taotlused, mille rahuldamise korral võidakse saada juhuslikku kasumit.

5. ÜLEKANDMISE ÕIGUSETA SAASTEKVOODID

- (49) Võib juhtuda, et direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel tasuta saastekvootide eraldamise võimalust kasutav liikmesriik otsustab, et käitis võib selliseid saastekvootide tagastada üksnes samal aastal, milleks saastekvoodid olid eraldatud. Sellise tingimusega seotud saastekvootide saanud äriühing ei saaks neid saastekvootide turul müüa, neid teise aastasse üle kanda ega lasta neid mõnel teisel käitisel tagastada (isegi sama äriühingu käitisel).
- (50) Sellise tingimuse kehtestanud liikmesriigil on oht rakendada artiklit 10c viisil, mis ei sobiks kokku ELi heitkogustega kauplemise süsteemi eesmärkide ega ülesehitusega, mis on kavandatud saavutama üldist heitkoguste vähendamist kulutõhusal ja majanduslikult kõige tulemuslikumal viisil. See oleks seadusevastane, kui liikmesriigid raken-daksid direktiivi 2003/87/EÜ selle eesmärkidele vastupidi-sel viisil.
- (51) Ülekandmise õiguseta saastekvoodid kaotaksid saastekvootide omanike stiimulid võtta kättesaadavaid meetmeid heit-

koguste vähendamiseks, kuna nad saavad saastekvoodid madalama hinnaga kui valdav turuhind. Ülekandmise õiguseta saastekvootide omaniku vaatenurgast maksab selliste vähendamismeetmete võtmine alati rohkem kui lihtsalt heitkoguste katmine ülekandmise õiguseta saastekvootidega.

- (52) Neid mõttekäike arvesse võttes soovib komisjon tungi-valt, et liikmesriigid ei kasutaks võimalust eraldada ülekandmise õiguseta saastekvootide. Juhul kui liikmesriigid leiavad, et selle võimaluse kasutamine on siiski vajalik, peavad nad näitama, et seda tehakse üksnes artikli 10c selliste peamiste eesmärkide saavutamiseks, mida ei ole võimalik muul viisil tulemuslikumalt saavutada. Liikmesriigid peaksid tõsiselt arvesse võtma heitkoguste vähendamiseks loodud stiimuleid ja HKS-i kohustuste täitmise kulude võimalikku kasvu, mis tuleneb nende valikust väljastada teatavas koguses ülekandmise õiguseta saastekvootide.
- (53) Eespool nimetatut arvesse võttes ja ilma seda piiramata võtab komisjon seisukoha, et vähemalt enamik direktiivi artikli 10c alusel tasuta eraldatavaid saastekvootide peaksid olema ülekantavad. Komisjon soovib piirata ülekandmise õiguseta saastekvootide kogust nii, et nende arv ei ületaks koguhet, mis tuleneb elektri tarnimisest sektoritele, mis ei too asjaomase liikmesriigi või ELi tööstussektorile kaasa konkurentsimoontuste ohtu (nt kodumajapidamiste sektor). Artikli 10c lõike 5 punktile e ja lõikele 6 osutades tuleks komisjonil tagasi lükata taotlus, mis tekitaks turul põhjendamatuid konkurentsimoontusi.
- (54) Artikli 10c lõike 5 kohaselt esitatud taotluse hindamisel vaatab komisjon eriti, kas direktiivi 2003/87/EÜ üldees-märke ja artikli 10c konkreetseid eesmärgi silmas pidades on õigustatud ülekandmise õiguseta saastekvootide arv, st kas see on vajalik ja proportsionaalne, ning kas see võiks konkurentsi põhjendamatult moonutada. Kui komisjon näeb, et need tingimused ei ole täidetud, lükkab ta artikli 10c lõike 5 kohaselt esitatud taotluse tagasi.

6. JÄRELEVALVE JA TÄITMISE TAGAMINE

6.1. Taotluste hindamine

- (55) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohaselt hindab komisjon taotlusi, võttes arvesse kõiki asjakohaseid elemente, sealhulgas artikli 10c lõikes 5 loetletud elemente. Ta arvestab ka aluslepingutest tulenevaid kohustusi ja Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtteid. Tulemusliku hindamismenetluse tagamiseks peaks taotlus põhinema käesoleva dokumendi VII lisas esitatud vormil. Komisjon alustab taotluse hindamismenetlust siis, kui on esitatud kogu asja-kohane teave, sealhulgas teavet toetav tõendusmaterjal.

⁽¹⁾ Vt punkt 27.

⁽²⁾ Artikli 10 lõikega 3 nõutakse üksnes vähemalt 50 % tulu kasutamist kliimaalasel otstarbel, teise (maksimaalselt) 50 % kasutamine on jäetud täiesti liikmesriikide otsustada.

(56) Direktiivi 2003/87/EÜ artikkel 10c lisati selleks, et tingimustele vastavates liikmesriikides oleks võimalik elektritootmist moderniseerida. Sel põhjusel sätestatakse nimetatud artiklis erand ühest direktiivi olulisest põhimõttest. Vastavalt valdavale kohtupraktikale tuleb seda erandit tõlgendada ja kohaldada piiratud viisil, nii palju kui see on vajalik artikliga 10c kehtestatud eesmärgi saavutamiseks ja ilma direktiivi 2003/87/EÜ üldeesmärke ohustamata.

(57) Tasuta saastekvootide väärtuse ja nende suhte kohta direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikega 1 nõutud investeeringutesse on oluline märkida, et tasuta saastekvootide saamine annab neid saavatele äriühingutele võimaluse saada juhuslikku kasumit juhul, kui nende saastekvootide väärtust ei kasutata investeeringuteks või kui nende saastekvootide väärtust kasutatakse selliste investeeringute tegemiseks, mida oleks pidanud tegema muude ELi õigusest tulenevate eesmärkide ja õiguslike nõuete täitmiseks. Sellisel juhul ei annaks see midagi nende eesmärkide saavutamisele, milleks artikli 10c kohane tasuta saastekvootide eraldamine heaks kiideti.

(58) Lisaks sellele tuleb märkida, et direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel tasuta eraldatud saastekvootidest tulenevad eelised võivad tekitada artikli 10c lõike 5 punktiga e kokkusobimatuid põhjendamatuid konkurentsimoonutusi, kui saastekvootide ei kasutata selle eesmärgil, milleks neid välja anti.

(59) Nimetatud põhjustel pannakse komisjoni hinnangus erilist rõhku sellele, kas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c tingimustele vastavatele käitistele antud tasuta saastekvootide väärtust kasutatakse nende käitiste investeeringuteks või kui see nii ei ole, siis kontrollitakse hindamisel, kas tasuta saastekvootide väärtus on kasutada antud käitistele/käitajatele või äriühingutele, kes ei ole üldse saanud või ei ole saanud piisaval hulgal saastekvootide, et teha asjaomaseid riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringuid.

(60) Läbipaistvuse tagamiseks ja selleks, et komisjon saaks taotluse kohta põhjendatud hinnangu esitada, peaksid liikmesriigid avalduse enne selle komisjonile saatmist avaldama, et komisjon saaks kasutada ka teistest allikatest pärit teavet ja seisukohti. Liikmesriikide avalduste puhul tuleks võtta arvesse keskkonnainfot ja nõudeid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivis 2003/4/EÜ, keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta⁽¹⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1367/2006, keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsusta-

mises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Ärhusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes⁽²⁾. Liikmesriikidel tuleb ka kontrollida, kas direktiivi 2001/42/EÜ sätete alusel nõutakse nende riiklike kavade keskkonnamõju hindamist.

6.2. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 5 kohased järelevalve- ja täitmise tagamise sätted

(61) Liikmesriikidel tuleb kehtestada riiklikus kavas ette nähtud investeeringute selge ja tõhusa järelevalve ja täitmise tagamise sätted, et tagada riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute nõuetekohane elluviimine. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 punkti d kohaselt tuleks neid sätteid tasuta saastekvootide eraldamise taotluses üksikasjalikult kirjeldada.

(62) Riiklikes kavadest kindlaksmääratud investeeringute järelevalve ja täitmise tagamine kuulub liikmesriikide vastutusalasse. Liikmesriigi poolt tasuta saastekvootide eraldamiseks esitatud taotluse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohasel hindamisel pöörab komisjon eriti tähelepanu sellele, kas liikmesriik on seadnud riikliku kava rakendamise selged ja tõhusad järelevalve ja täitmise tagamise tingimused, sealhulgas mehhanismi, mille abil riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringuid hoolikalt jälgida ja tõhusalt nende täitmist tagada. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid tagama, et neil kehtivad vajalikud õigus- ja haldusnormid, et taotluses selgesti osutatud liikmesriigi pädevad asutused saaksid investeeringuid kontrollida.

(63) Eelöeldu suhtes on olulised järgmised elemendid.

— Õigus- ja haldusnormides tuleks määratleda rida vastavusnäitajaid (vt näiteid VIII lisas), mida liikmesriigi pädevad asutused peaksid kasutama, kui hindavad investeeringute edenemist ja nende vastavust direktiivi 2003/87/EÜ nõuetele ja käesolevale juhenddokumendile.

— Tuleks ette näha kohapealne järelevalve, et kontrollida investeeringute täitmist kohapeal. See peaks iga investeeringu kohta tähendama kohapealseid kontrolle ja kord aastas toimuvat sõltumatu välisaudiitori tõendamist. Audiitor peaks väljastama ametliku dokumendi, mis kinnitab iga investeeringu iseloomu ja igal aastal kulutatud täpset summat. Need dokumendid peaksid ka tunnistama nõuetel kajastatud kulutuste õigsust.

⁽¹⁾ ELT L 41, 14.2.2003, lk 26.

⁽²⁾ ELT L 264, 25.9.2006, lk 13.

- Õigus- ja haldusnormidega tuleks ette näha, et investeeringu kvantiteeti ja kvaliteeti hindab kolmas isik, et saada põhjendatud ja sõltumatu tõend selle kohta, et investeering vastab direktiivi 2003/87/EÜ, käesoleva juhenddokumendi ja riikliku kava nõuetele.
- Juhuks, kui äriühingud ei täida oma kohustust investeerida (või ei anna oma osa investeeringusse, kandes mehhanismile üle tasuta saastekvootide investeerimata väärtuse, et tagada investeeritud summade ja tasuta saastekvootide tasakaal), tuleks liikmesriikidel ette näha karistused ja parandusmeetmed, et taastada tasakaal direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c alusel eraldatud tasuta saastekvootide väärtuse ja riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute summa vahel. Need meetmed peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning sisaldama järgmist.
- Kohustus maksta tasuta saastekvoodid tagasi (tagasimaksmise aja turuväärtuses) kuni täheldatud puuduv investeeringusumma on tasutud.
- Saastekvootide automaatne äravõtmine äriühingutelt, kes ei täida oma kohustusi, mis tulenevad vastavast riiklikust kavast ja käesolevast juhenddokumendist, sealhulgas tasuta saastekvootide ümberkonverteerimine saastekvootideks, mida asjaomane liikmesriik peab enampakkumisel müüma.
- Karistava iseloomuga hoiatavad rahatrahvid.
- Tuleks anda võimalus käitisele ettenähtud investeerimise osaliselt ühest aastast teise üle kanda summas, mis võrdub sel aastal täheldatud puuduva investeeringusummaga. See kuulub liikmesriigi vastutusalasse, et tagada asjakohase rahasumma investeerimine kohaldamisperioodi jooksul.
- (64) Järelevalve ja täitmise tagamise menetluse tulemuste kohta tuleb liikmesriigil direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt komisjonile igal aastal esitada aastaaruanne koos põhjendatud tõenditega. Aruannetele tuleks eelkõige lisada välisaudiitori kinnitavad dokumendid (allkirja ja pitsatiga) koos ametliku tõlkega inglise keelde (kui need ei ole koostatud ingliskeelsena). Liikmesriigid võivad otsustada, et avaldavad asjakohaste käitajate aruanded üldsusele.
- 6.3. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt esitatavad aastaaruanded**
- (65) Liikmesriikidel tuleks aastaaruanne direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt elektritootmise moderniseerimiseks tehtud investeeringute kohta esitada komisjonile alates 2014. aastast iga aasta 31. jaanuariks. Tuleks anda ülevaade eelmisel aastal tehtud investeeringute iseloomu ja summade kohta ⁽¹⁾.
- (66) Aastaaruanded peaksid põhjendatud tõenditega kinnitama, et investeeringuid rakendatakse kohapeal ja et need vastavad direktiivis 2003/87/EÜ ja käesolevas juhenddokumendis sätestatud nõuetele ning eelkõige, et need investeeringud aitavad kaasa kasvuhuonegaaside heite vähendamisele.
- (67) Aruanded peavad ka näitama, et aastast investeeritud summa on ühtne kogu kohaldamisperioodiks ette nähtud investeeringute kogusummaga, mis on sätestatud liikmesriigi riiklikus kavas võrdluses tasuta saastekvootide turuväärtusega, nagu on määratletud käesolevas juhenddokumendis. Investeeringud ei pea aastati täpselt kokku minema tasuta saastekvootide kindlaksmääratud turuväärtusega. Siiski tuleks kõik lahknemused tasuta eraldatud saastekvootide väärtuse ja investeerimissummade vahel parandada järgmisel aastal pärast nende ilmumist, et säilitada usutav investeerimisplaan kogu kohaldamisperioodi jooksul, võttes arvesse tasuta eraldada lubatud saastekvootide vähenevat kogust.
- (68) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 4 kohaselt peavad aastaaruanded põhinema aruannetel, mida liikmesriikide käitajad esitavad iga 12 kuu järel riiklikus kavas osutatud investeeringute tegemise kohta. Samuti peaksid need rajanema täiendavatel infoallikatel, eelkõige ametlikel andmetel ja sõltumatult tõendatud andmetel. Aruannetes tuleks esitada andmete allikad ja viited tõendavatele dokumentidele.
- (69) Liikmesriikide aastaaruanded komisjonile tuleks läbipaistval viisil kättesaadavaks teha. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 4 kohaselt tuleb liikmesriikide aruanded komisjonile avalikustada. Kõikidel juhtudel tuleb arvesse võtta tundliku äriteabe konfidentsiaalsust.
- (70) Komisjon kontrollib direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 6 kohaselt hindamisel aruannete õigsust esitatud tõendite põhjal. Kui kõiki asjakohaseid tõendeid ei ole esitatud, võib ta paluda täiendavat teavet.
- ⁽¹⁾ 2014. aastal esitatav esimene aastaaruanne võib käsitleda 25. juunist 2009 kuni 31. detsembrini 2013 tehtud investeeringuid.

(71) Kui liikmesriigid ei esita oma aastaaruannetes piisavalt tõendeid, et riiklikus kavas kindlaks määratud investeeringud on ellu viidud kavakohaselt ja kooskõlas tasuta eraldatud saastekvootide väärtusega, nagu on kehtestatud riiklikus kavas, ning kui ei toimu järgmist:

- asjaomane liikmesriik suudab oma aastaaruannetes esitada usutavad põhjendused kõnealuse aasta investeeringute puudumise kohta, või
- asjaomane liikmesriik suudab esitada tõendeid, et on tagatud selliste parandusmeetmete täitmine, mis ta on artikli 10c lõike 5 punkti d kohaselt oma taotluses sätestanud, või
- järgneva aasta aruandes esitatakse tõendid, et eelmisel aastal täheldatud tegemata jäetud investeeringud on tehtud,

siis asub komisjon seisukohale, et on toimunud direktiivi 2003/87/EÜ artikliga 10c kehtestatud tingimuste rikkumine tasuta eraldatud saastekvootide ja artikli 10c lõikega 1 nõutud investeeringute suhtes. Kuna need tingimused on väga olulised selleks, et saavutada artikli 10c aluseks olevad eesmärgid, siis viib investeeringu tegematajätmine asjaomase äriühingu lisatuluni ega aita kaasa direktiivi 2003/87/EÜ ja eelkõige selle artikli 10c aluseks olevate eesmärkide saavutamisele. Selle tagajärjel võib juhtuda, et direktiivi 2003/87/EÜ kohaldatakse õiguslikult valesti ja vastupidiselt selle eesmärkidele. Samuti võib see tekitada komisjonile suuri probleeme seoses riigiabi eeskirjadega. Vajaduse korral algatab komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase uurimise ja/või rikkumismenetluse. ELi toimimise lepingu artikli 102 lõike 2 kohane menetlus võib lõppeda direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohase tasuta saastekvootide eraldamise peatamiseni sellise arvu saastekvootide võrra, mis vastab investeerimata summale. Kui olukord ei parane, peaks asjaomane liikmesriik lõpuks vastava arvu saastekvoote enampakumisel müüma kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikega 4.

I LISA

Tasuta eraldatavate saastekvootide maksimumkoguse kindlaksmääramine

Selleks et määrata kindlaks 2013. aastal ja järgnevatel aastatel tasuta eraldatavate saastekvootide kogus liikmesriigile, kellel on õigus neid direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt taotleda, tuleks teha järgmist.

- Määrata kindlaks kõigi tasuta saastekvootide saamise õigusega käitiste keskmine heide aastas ajavahemikul 2005–2007.
- Määrata kindlaks suhe ajavahemiku 2005–2007 aasta keskmise elektrienergia lõpptarbimise (bruto) ja ajavahemiku 2005–2007 aasta keskmise elektrienergia kogutoodangu vahel (bruto). Tulemuseks saadav arv (protsentides) näitaks ajavahemiku 2005–2007 aasta keskmise elektrienergia lõpptarbimisele (bruto) vastavat heitkoguste osa.
- Ajavahemiku 2005–2007 aasta keskmised heitkogused (vt punkt a) tuleks korrutada ajavahemiku 2005–2007 aasta keskmise elektrienergia lõpptarbimisele vastava heitkoguste osaga (vt punkt b).
- Tulemuseks saadakse saastekvootide kogus, mis katab 100 % sellistest heitkogustest, mis tulenevad liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimisele (bruto) vastavast elektritootmisest. Tulemus korrutatakse muutujaga, mille väärtus ei ületa 2013. aastal 0,7 (70 %) ja mis väheneb pärast 2013. aastat igal aastal ning on 2020. aastal 0 (0 %); sel viisil saadakse saastekvootide maksimumkogus, mis on direktiiviga 2003/87/EÜ lubatud tasuta eraldada 2013. aastal ja sellele järgnevatel aastatel.

Artikli 10c lõike 2 kohane tasuta eraldatavate saastekvootide maksimumkogus määratakse kindlaks järgmise valemiga:

$$TQFA_x = (GFNC_{05-07} / TGEP_{05-07}) \times AAQE_{05-07}^{El} \times a_x$$

Lühend	Selgitus
$TQFA_x$	Tasuta eraldatavate saastekvootide koguhulk aastal x, kus x tähistab iga aastat ajavahemikul 2013–2020
x	Muutuja, mis tähistab iga aastat ajavahemikul 2013–2020
$GFNC_{05-07}$	Aasta keskmine elektrienergia lõpptarbimine (bruto) ajavahemikul 2005–2007
$TGEP_{05-07}$	Aasta keskmine elektrienergia kogutoodang (bruto) ajavahemikul 2005–2007 (Eurostati kood 107000 tootekoodi 6000 „elektrienergia” all)
$AAQE_{05-07}^{El}$	Tasuta saastekvootide saamise õigusega käitiste aasta keskmised heitkogused ajavahemikul 2005–2007
a_x	Muutuja, mis näitab seda osa aasta tõendatud keskmistest heitkogustest ajavahemikul 2005–2007, mis vastab asjaomase liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimisele (bruto). Muutuja väärtus ei tohi 2013. aastal ületada 0,7 (70 %) ja peab pärast 2013. aastat igal aastal vähenema ning olema 2020. aastal 0 (0 %)

Arvutuste tegemiseks peaksid liikmesriigid määrama kindlaks need käitised, kellel on direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt õigus saada tasuta saastekvoote. Selliste käitiste puhul, kes toodavad lisaks elektrile ka soojust, tuleb võtta arvesse üksnes elektritootmisega seotud heitkoguseid.

II lisas selgitatakse täiendavalt liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimise (bruto) mõistet ning esitatakse valem selle arvutamiseks.

Eespool esitatud valemi põhjal saadav saastekvootide üldkogus on saastekvootide maksimaalne arv, mis eraldatakse aastal x liikmesriigis tasuta.

II LISA

Liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto) ning valem selle arvutamiseks

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 2 kohasel tasuta eraldatavate saastekvootide maksimumkoguse kindlaksmääramisel on kõige tähtsam liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto). Kuid see mõiste ei vasta Eurostati määratletud või tema poolt kasutatavale statistikaterminile ning seetõttu tuleb seda tõlgendada artikli 10c kontekstis.

Direktiivi artikli 10c asjaomaste sätete kohaselt peaks liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto) hõlmama lõpptarbijale tarnitud elektrienergiat ehk kõigi kodumaiste tarbijate kogu elektritarbimist kõnealuses riigis, sealhulgas sellise elektritootmise osakaalu, mis on vajalik tarbitava elektri tootmiseks, edastamiseks ja jaotamiseks.

Elektriekspordi ja -impordi puhul võetakse seoses liikmesriigi elektrienergia lõpptarbisega (bruto) kõnealuses liikmesriigis arvesse üksnes ekspordi ületav import (netoimport). Kuna liikmesriigi elektritootjad ei tohiks saada tasuta saastekvoote sellise elektri eest, mida tarbitakse aga ei toodeta kõnealuses liikmesriigis, tuleb nettoimport liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimise (bruto) kindlaksmääramisel välja jätta.

Liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto) puudutab ainult elektrit ja mitte muid energialiike. Läbipaistvuse tagamiseks peaks see põhinema üldsusele kättesaadavatel andmetel ning Eurostati koostatud ja tema poolt kasutatavatel üldtunnustatud statistilistel mõistetel. Valem liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimise (bruto) (GNFC) arvutamiseks on järgmine:

$$GNFC = FEC - M_{NET} + \{[(FEC - M_{NET})/(TGEP + M_{NET})] \times TDL\} + \{[(FEC - M_{NET})/TGEP] \times C_{EG}\}$$

	Statistiline mõiste	Eurostati kood tootekoodi 6000 „elektrienergia” all
GNFC	Liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto)	Ei kohaldata
FEC	Energia lõpptarbimine (elekter)	101700
M _{NET}	Elektrienergia nettoimport	100600
TGEP	Elektrienergia kogutoodang (bruto)	107000
TDL	Kaod edastamisel ja jaotamisel	101400
C _{EG}	Elektrisektori elektritarbimine	101301

Valemis kasutatakse tabelis esitatud mõistete aasta keskmisi näitajaid ajavahemikul 2005–2007. Arvutuse tulemuseks on liikmesriigi elektrienergia lõpptarbimine (bruto) GNFC₀₅₋₀₇, mida on kasutatud I lisas.

III LISA

Teatav eelnevalt kindlaksmääratud uus tehnoloogia, mis on tutvustamisetapis

A. PROJEKTIKATEGOORIAD

I. Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise näidisprojektide kategooriad (võimsuse miinimumkünnistega ⁽¹⁾):

- energiatootmine: enne põletamist, 250 MW;
- energiatootmine: pärast põletamist, 250 MW;
- energiatootmine: hapnikuga põletamine, 250 MW;

II. Taastuvenergiaallikate uuenduslike näidisprojektide kategooriad (koguseliste alammääradega):

- Bioenergiaprojektide alakategooriad:
 - lignotselluloosist tahke, vedela või poolpüdela vahepealse bioenergiakandja tootmine pürolüüsi teel võimsusega 40 kt lõpptoodet aastas;
 - lignotselluloosist tahke, vedela või poolpüdela vahepealse bioenergiakandja tootmine kerge pürolüüsi (*torrefaction*) teel võimsusega 40 kt lõpptoodet aastas;
 - lignotselluloosist sünteetilise maagaasi või sünteesgaasi ja/või energia tootmine gaasistamise teel võimsusega 40 miljonit normaalkuupmeetrit lõpptoodet aastas või 100 GWh elektrienergiat aastas;
 - lignotselluloosist biokütuste või vedelate biokütuste ja/või energia tootmine otsekuumutamise gaasistamise teel võimsusega 15 miljonit liitrit lõpptoodet aastas või 100 GWh elektrienergiat aastas; käesolev alakategooria ei hõlma sünteetilise maagaasi tootmist;
 - lignotselluloosist toorainest (nt must leelis ja/või pürolüüsi või kerge pürolüüsi teel saadavad tooted) mis tahes biokütuste tootmine jugagaasistamise teel võimsusega 40 miljonit liitrit lõpptoodet aastas;
 - lignotselluloosist elektrienergia tootmine kasuteguriga 48 %, mis põhineb madalamal kütteväärtusel (50 % niiskust), võimsusega vähemalt 40 MWe;
 - lignotselluloosist etanooli ja kõrgemate alkoholide tootmine keemiliste ja bioloogiliste protsesside teel võimsusega 40 miljonit liitrit lõpptoodet aastas;
 - lignotselluloosist ja/või majapidamisjäätmetest biogaasi, biokütuste või vedelate biokütuste tootmine keemiliste ja bioloogiliste protsesside teel võimsusega 6 miljonit normaalkuupmeetrit metaani aastas või 10 miljonit liitrit lõpptoodet aastas;
 - vetikatest ja/või mikroorganismidest biokütuste või vedelate biokütuste tootmine bioloogiliste ja/või keemiliste protsesside teel võimsusega 40 miljonit liitrit lõpptoodet aastas.

Märkus: taastuvallikatest pärit energia kasutamise stimuleerimisel järgitakse biokütuste ja vedelate biokütuste puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/28/EÜ ⁽²⁾ sätestatud säästlikkuse kriteeriume; biokütuste ja vedelate biokütuste mõiste on määratletud nimetatud direktiivis.

- Päikeseenergia kontsentreerimise projektide alakategooriad:
 - paraboolpeegel või Fresneli süsteem, milles kasutatakse sulatatud soola või muud keskkonnaohutut vedelsoojuskandjat, nimivõimsusega 30 MW;
 - paraboolpeegel või Fresneli süsteem, mis põhineb vahetul auru tootmisel, nimivõimsusega 30 MW; päikeseenergia toodetud auru temperatuur peab olema üle 500 °C;
 - tornisüsteem, milles kasutatakse ülekuumendatud auru tsükli (kas mitmikornisüsteem või eraldi lineaarse kogujate ja torni süsteem), nimivõimsusega 50 MW;
 - tornisüsteem, milles kasutatakse suruõhku temperatuuriga üle 750 °C ja päikeseenergial töötavat hübriidset gaasiturbiini, nimivõimsusega 30 MW;

⁽¹⁾ Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise võimsuskünniseid väljendatakse elektri kogutoodanguna enne kogumist.

⁽²⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 16.

- Stirling-paraboole kasutavad suured elektrijaamad päikeseenergiast elektrienergia tootmisel kasuteguriga üle 20 % ja nimivõimsusega vähemalt 25 MW.

Märkus: Näidisrajatiste puhul ei tohiks kasutada kuivjahutusel, hübriidiseerimisel ja (kõrgtehnoloogilisel) soojuse säilitamisel põhinevaid lahendusi.

— Fotogalvaanika projektide alakategooriad:

- fotogalvaanikal põhinevad ja kontsentraatoreid kasutavad suured elektrijaamad nimivõimsusega 20 MW;
- õhukese ränikile paljude ühenduste kasutamisel põhinevad suured elektrijaamad nimivõimsusega 40 MW;
- vask-indium-gallium-(di-)seleniidi (CIGS) kasutamisel põhinevad suured fotogalvaanilised elektrijaamad nimivõimsusega 40 MW.

— Maa soojusenergia projektide alakategooriad:

- tõhustatud geotermilised süsteemid tõmbepingete piirkonnas nimivõimsusega 5 MWe;
- tõhustatud geotermilised süsteemid survepingete piirkonnas nimivõimsusega 5 MWe;
- tõhustatud geotermilised süsteemid sügaval kompaktsetes settekivimites ja graniidis ning muudes kristallilistes struktuurides nimivõimsusega 5 MWe;
- tõhustatud geotermilised süsteemid sügaval lubjakivis nimivõimsusega 5 MWe.

Märkus: Soojus- ja elektrienergia koostootmise rakendustele, millel on samad elektrienergia künnised, võib eraldada tasuta saastekvoote üksnes elektritootmiseks.

— Tuuleenergiaprojektide alakategooriad:

- avamere tuuleenergia (turbiinid üle 6 MW) nimivõimsusega 40 MW;
- avamere tuuleenergia (turbiinid üle 8 MW) nimivõimsusega 40 MW;
- avamere tuuleenergia (turbiinid üle 10 MW) nimivõimsusega 40 MW;
- avamere tuuleenergia ujuvsüsteemid nimivõimsusega 25 MW;
- maismaa tuuleturbiinid, mis on optimeeritud kasutamiseks keerukates maastikutingimustes (nt metsa- või mägi- alad): nimivõimsusega 25 W;
- maismaa tuuleturbiinid, mis on optimeeritud kasutamiseks külmas kliimas (temperatuur alla – 30 °C ja intensiivne jäätumine) nimivõimsusega 25 MW.

— Ookeanienergia projektide alakategooriad:

- laineenergiarajatised nimivõimsusega 5 MW;
- rajatised tõusu ja mõõna ning hoovuste energia kasutamiseks nimivõimsusega 5 MW;
- ookeani soojusenergia muundamine (OTEC) nimivõimsusega 10 MW.

— Hüdroenergia projektide alakategooriad:

- energia tootmine generaatoritega, milles kasutatakse kõrgetemperatuurilisi ülijuhte, 20 MW.

— Hajutatud tootjate toodetud taastuvenergia haldamist (arukad võrgud) käsitlevate projektide alakategooriad:

- väikeste ja keskmise suurusega hajutatud tootjate toodetud taastuvenergia haldamine ja optimeerimine maapiirkondades, kus valdav on päikeseenergia kasutamine: 20 MW madalpingevõrgu ja 50 MW keskpingselise võrgu projektid;

- väikeste ja keskmise suurusega hajutatud tootjate toodetud taastuvenergia haldamine ja optimeerimine maapiirkondades, kus valdav on tuuleenergia kasutamine: 20 MW madalapinge võrgu ja 50 MW keskpinge võrgu projektid;
- väikeste ja keskmise suurusega hajutatud tootjate toodetud taastuvenergia haldamine ja optimeerimine linna- piirkondades: 20 MW madalapinge võrgu ja 50 MW keskpinge võrgu projektid;

Märkus: Aktiivkoormuse (elektrilised kütteseadmed, soojuspumbad jm) kasutamist välja ei jäeta.

IV LISA

Infrastruktuur, puhas tehnoloogia, elektritootmise energia- ja tarneallikate mitmekesistamine

Sellest kontekstist, milles kasutatakse mõistet „infrastruktuur” asjaomastes ELi õigusaktides, ⁽¹⁾ on selgelt näha, et see hõlmab kõiki elektrivõrguga seotud rajatisi, mis on vajalikud elektrienergia edastamiseks (ülekandmiseks ja jaotamiseks). See ei piira asjaolu, et infrastruktuuri mõistet on võimalik kohandada nii, et see hõlmaks ka elektrijaamu.

Mõistel „puhas tehnoloogia” puudub kohaldatav määratlus, kuid käesolevas juhenddokumendis peab komisjon selle all silmas elektrotootmise tehnoloogiat, mille CO₂ heide on suhteliselt väiksem või mis on keskkonnasõbralikum, sealhulgas taastuvate energiaallikate kasutamine tootmisel.

Komisjoni arvates aitab taastuvenergia osakaalu suurendamine primaarenergia kogutarnetes ja elektritootmises igal juhul kaasa elektritootmise energia- ja tarneallikate mitmekesistamisele, millega viiakse üldine energiavarustus paremini tasakaalu ning vähendatakse sõltuvust fossiilkütuste impordist.

Kui kohalik energiatootmine väheneb, siis hakkab sõltuvus imporditavast energiast suurenema ⁽²⁾. Näiteks oodatakse ELi gaasiimpordi suurenemist 2020. aastaks tänaselt 61 %-lt 73 %-le. Seda protsenti peetakse ELi tasandil mõistlikuks, kuid mitu liikmesriiki, kelle suhtes võib kohaldada artiklit 10c, tarnib gaasi 100 % ulatuse ühelt tarnijalt. Sellistel juhtudel võiksid investeeringud kõnealuste liikmesriikide gaasitarnete mitmekesistamiseks aidata märkimisväärselt kaasa elektritootmise energiaallikate mitmekesistamisele ning nende liikmesriikide varustuskindluse suurendamisele. Investeering peaks olema kooskõlas kõnealuste liikmesriikide energiavarustuse CO₂-mahukuse vähendamise eesmärgiga, mis on samuti üks varustuskindluse suurendamise võimalus, ning aitama samal ajal vähendada kasvuhoonegaaside heidet.

⁽¹⁾ Direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ; direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ; määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 ning direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta.

⁽²⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Teine strateegiline energiaülevaade – ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiasaldkonnas, KOM(2008) 781.

V LISA

Tingimustele vastavate investeeringute liigid

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohastele tingimustele vastavad investeeringute liigid on järgmised:

Investeeringute liigid	
A	Infrastruktuurile uute osade paigaldamine
B	Infrastruktuuri moderniseerimine
C	Puhas tehnoloogia
D	Energiaallikate mitmekesistamine
E	Tarneallikate mitmekesistamine

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohastele tingimustele vastavad investeeringud on näiteks järgmised:

- a) elektritootmise moderniseerimine, mille eesmärk on muuta elektritootmine tõhusamaks ja vähem CO₂ mahukaks (parem elektri bruto- ja netotarbimise vaheline suhe, st suurendatakse netotarbimise osakaalu elektri brutotarbimises ning vähendatakse CO₂ heidet MW_e kohta);
- b) CO₂ heite vähendamine kivisöel töötavatele elektrijaamadele uute osade paigaldamisega (praegune tehnika tase);
- c) elektritootmine taastuvatest energiaallikatest (taastuvenergiaallikaid käsitlevas direktiivis sätestatud eesmärgist rohkem), sealhulgas võrkude vastavusse viimine nõuetega;
- d) CO₂ mahukama tootmisvõimsuse asendamine vähem CO₂ mahuka tootmisvõimsusega;
- e) süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine;
- f) arukad võrgud;
- g) soojus- ja elektrienergia koostootmine, sealhulgas võrkude vastavusse viimine nõuetega.

Loetelu ei ole ammendav. Tuleks hinnata kõigi tingimustele vastavate projektide kokkusobivust riigiabi eeskirjadega, kui projektidele antakse riigiabi.

VI LISA

Mudelipõhised prognoosid CO₂ hinna kohta kolmandal kauplemisperioodil

CO ₂ hinna prognoosid (aasta keskmine eurodes ühe tonni CO ₂ kohta)	2010–2014	2015–2019
eurot aastal 2008	14,5	20,0
eurot aastal 2005	13,6	18,7

Need väärtused tulenevad komisjoni teatisele „Kasvuhoonegaaside heite üle 20 %-lise vähendamise võimaluste analüüs ja kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohu hindamine” lisatud komisjoni talituste töödokumendis „Taustteave ja analüüs”, II osa (SEK(2010) 650) määratletud alusstsenaariumist.

VII LISA

Vorm artikli 10c lõike 5 kohase taotluse esitamiseks

Kui liikmesriigid esitavad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 5 kohase taotluse tasuta saastekvootide eraldamiseks üleminekuperioodil, peaksid nad kasutama järgmist vormi ja esitama järgmise teabe:

A. Tasuta saastekvootide eraldamise õigusega liikmesriigid

Tõendid selle kohta, et vähemalt üks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud.

B. Üleminekuperioodil tasuta saastekvootide saamise õigusega käitised, tasuta eraldatavate saastekvootide maksimumkogus ning kõnealustele käitistele tasuta eraldatavate saastekvootide kogus, sealhulgas ülekandmise õigusega saastekvoodid

1. Loetelu käitistest, millele on otsustatud anda õigus saada üleminekuperioodil tasuta saastekvoote direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt.
2. Tasuta saastekvootide maksimumkogus aastal 2013 ja sellele järgnevatel aastatel.
3. Saastekvootide tasuta eraldamine üleminekuperioodil käitise kohta.
 - 3.1. Ajavahemiku 2005–2007 tõendatud heitkoguste põhjal tasuta eraldatavate saastekvootide kogus.
 - 3.2. Võrdlusaluste põhjal tasuta eraldatavate saastekvootide kogus.
 - 3.3. Üksikasjalik teave ülekandmise õigusega saastekvootide kohta, mis eraldatakse tasuta saastekvootide saamise õigusega käitistele.

C. Riiklik kava ja selles loetletud investeeringud, riiklikus kavas esitatud investeeringute vastavus tingimustele, tasakaal tasuta eraldatavate saastekvootide turuväärtuse ja investeeringute hulga vahel

Asjaomane liikmesriik esitab riiklikus kavas strateegia selle kohta, kuidas ta moderniseerib elektritootmist üleminekuperioodil, mil saastekvoodid eraldatakse tasuta. Selles määratakse kindlaks vajalikud investeeringud ning see, kuidas eri liiki investeeringutega on võimalik eesmärki saavutada. Samuti määratakse iga riiklikus kavas esitatud investeeringu elluviimiseks teatav aasta, võttes arvesse tasuta eraldatavate saastekvootide koguse vähenemist üleminekuperioodil, mil saastekvoote eraldatakse tasuta.

Iga riiklikus kavas esitatud investeeringuga seoses esitavad liikmesriigid järgmise teabe:

- investeeriv ettevõtte;
- investeeringu liik kooskõlas V lisaga;
- investeeringu suurus;
- ettevõttele asjaomase investeeringu jaoks tasuta eraldatud saastekvootide kogus ja turuväärtus, ning
- põhimõtted, millele investeering vastab, sealhulgas teave, mis on vajalik investeerimis põhimõtete järgimise hindamiseks.

Kui liikmesriik kasutab mehhanismi tagamaks, et direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaselt tasuta eraldatud saastekvootide väärtus vastaks riiklikus kavas kindlaksmääratud investeeringute suurusele, peaks ta esitama kõnealuse mehhanismi üldise lähenemisviisi, õigusliku aluse ja rakenduslikud üksikasjad. Samuti peaksid liikmesriigid nägema ette õigusnormid, millega tagatakse, et teave mehhanismiga seotud finantsvoogude kohta tehakse kättesaadavaks aruannetes, mis esitatakse komisjonile direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c lõike 1 kohaselt.

D. Riikliku kava kohaselt kavandatavate investeeringute suhtes kohaldatavad järelevalve- ja täitmise tagamise sätted

Liikmesriigid peaksid ette nägema ja üksikasjalikult sätestama järgmise:

- liikmesriigis kehtestatud järelevalve- ja täitmise tagamise sätete kirjeldus, sealhulgas nõuetele vastavuse näitajad ning kohapealseid kontrole ja investeeringute sõltumatut tõendamist käsitlevad sätted, ning
- sätted, millega tagatakse, et ettevõtted täidavad oma kohustust viia riiklikus kavas esitatud investeeringud ellu, sealhulgas täitmatajätmise korral kohaldatavad sanktsioonid.

E. Läbipaistvus ja avalik arutelu

Liikmesriigid peaksid esitama kokkuvõtte selle kohta, millise menetluse kohaselt on taotlus ja kava koostatud, kuidas üldsust on neist teavitatud ning kuidas üldsus on kaasatud.

VIII LISA

Näiteid nõuetele vastavuse näitajatest

Järelevalve- ja õigusaktide täitmist tagavad sätted peaksid sisaldama nõuetele vastavuse näitajaid, mida kasutatakse selle tõendamiseks, et investeeringud vastavad juhenddokumendis sätestatud põhimõtetele, eelkõige riiklikele kavadele esitatud nõuetele.

Näited nõuetele vastavuse näitajatest on muu hulgas järgmised (loetelu ei ole ammendav):

- a) võrreldakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena käitises rakendatud tehnoloogia heitetegurit enne uute osade paigaldamist või käitise moderniseerimist kasutatud tehnoloogia heiteteguriga;
 - b) võrreldakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena käitises rakendatud tehnoloogia heitetegurit ELi tasandil parima võimaliku tehnika heiteteguriga, võttes arvesse kasutatud kütust;
 - c) riiklikust elektritootmisest pärit kasvuhooonegaaside koguheite prognoositud ja saavutatud vähenemine artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena (võrreldes senise olukorra jätkumisega);
 - d) riiklikus elektritootmises peamiselt kasutatava fossiilkütuse osakaalu prognoositud ja saavutatud vähenemine artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena;
 - e) elektritootmise protsessi/jaotusvõrgu tõhususe prognoositud ja saavutatud paranemine (säätetud MWh) artikli 10c kohaste investeeringute ning CO₂ heite vastava vähenemise tulemusena;
 - f) CO₂ vaba ja vähem CO₂ mahukate kütuste osakaalu prognoositud ja saavutatud suurenemine liikmesriigi energia- tootmises artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena;
 - g) 2008. aasta detsembris töötanud installeeritud võimsus (MW), mis asendatakse uue vähem CO₂ mahuka võimsusega, mida rahastatakse artikli 10c kohaste investeeringutega;
 - h) 2008. aasta detsembris töötanud võimsuse osakaal, mis asendatakse uue vähem CO₂ mahuka võimsusega, mida rahastatakse artikli 10c kohaste investeeringutega, võrreldes 2008. aasta detsembris töötanud kogu installeeritud võimsusega;
 - i) taastuvenergiaga seotud installeeritud võimsus (MW), mis võetakse prognooside kohaselt kasutusse artikli 10c kohaste investeeringute tulemusena;
 - j) artikli 10c rakendamisest tulenevate vahendite osakaal kogu investeerimisprojekti;
 - k) muudest ELi allikatest ja/või riigi- ja erasektori allikatest saadavate vahendite osakaal kogu investeerimisprojekti;
 - l) artikli 10c kohaste investeeringutega rahastatud investeeringute prognoositud finantstulemus (st majanduslik tasuvus, kulud/tulud, jne).
-